

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 23.10.2007
KOM(2007) 635 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Dohody o hospodárskom partnerstve

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Dohody o hospodárskom partnerstve

1. ÚVOD

1.1. Ciele rokovania

Cieľom dohôd o hospodárskom partnerstve (ďalej len „DHP“) je zavedenie nových obchodných režimov, ktoré spĺňajú požiadavky WTO, predtým, než 31. decembra 2007 uplynie platnosť súčasných obchodných režimov, podpora regionálnej integrácie štátov AKT a posilnenie hladkej a postupnej integrácie týchto štátov v rámci svetového hospodárstva, najmä tým, že sa prostredníctvom týchto dohôd vytvárajú väčšie regionálne trhy AKT, čo prispieva k udržateľnému rozvoju a zníženiu chudoby.

Tieto ciele sa odrážajú v rokovacích smerniciach prijatých Radou v rámci poverenia Komisie začatím rokovaní, v ktorých sa predpokladá, že Komisia uzatvorí úplné DHP s regiónmi AKT. Tieto DHP budú obsahovať ustanovenia týkajúce sa obchodných oblastí, obchodných pravidiel a obchodu so službami a tiež primerané prepojenia na rozvojovú spoluprácu.

Komisia sa domnieva, že takéto úplné dohody sú nevyhnutným predpokladom splnenia konečného cieľa hospodárskej a obchodnej spolupráce medzi štátmi AKT a EÚ, vyjadreného v článku 34 ods. 2 dohody z Cotonou, t. j. umožniť štátom AKT plne sa zúčastňovať medzinárodného obchodu. Prvoradým cieľom Komisie je preto zabezpečiť uzatvorenie úplných regionálnych DHP v určenej lehote stanovenej dátumom uplynutia platnosti súčasných obchodných režimov. V niektorých regiónoch je to možné dosiahnuť. Pokiaľ ide o ostatné regióny, v tomto oznámení sa ustanovuje postup na zabezpečenie udržania pokroku smerom k úplným regionálnym DHP, pričom sa, pokiaľ to bude možné, zabráni akémukoľvek narušeniu obchodného režimu v súvislosti s tovarom s pôvodom v krajinách AKT.

1.2. Lehota na ukončenie rokovaní

V článku 37 ods. 1 dohody z Cotonou sa stanovuje, že nové obchodné režimy stanovené v DHP nadobudnú účinnosť najneskôr 1. januára 2008. Po tomto dátume uplynie platnosť obchodných preferencií stanovených v prílohe V k dohode z Cotonou a výnimky udelené v roku 2001 Svetovou obchodnou organizáciou¹. Toto uplynutie platnosti súčasných režimov prístupu na trh preto znamená jasnú lehotu, t. j. koniec roka 2007, na ukončenie rokovaní o prístupe tovaru na trh v rámci DHP.

2. ZABEZPEČENIE UZATVORENIA ÚPLNÝCH DOHÔD O HOSPODÁRSKOM PARTNERSTVE

2.1. Zabezpečenie obsahu vo forme úplných DHP

Na Spoločnej rade ministrov štátov AKT a EÚ v máji 2007 všetky regióny AKT a EÚ potvrdili svoj zámer uzatvoriť úplné DHP (definované v oddiele 1.1) do konca roku 2007. V niektorých regiónoch je to možné dosiahnuť. V iných bude trvať

¹ Táto výnimka umožňuje odchýlku od doložky najvyšších výhod (DNV) Všeobecnej dohody o clách a obchode (GATT).

dlhšie, kým sa dosiahne dohoda, pokiaľ ide o úplné DHP. V takýchto prípadoch sa bude Komisia snažiť uzatvoriť dohody, ktorých súčasťou sú režimy prístupu tovaru na trh spĺňajúce požiadavky WTO, ako dôležitý krok smerom k úplným DHP. Je potrebné, aby akákoľvek takáto dohoda bola uzatvorená načas, aby bolo možné zaviesť nové obchodné režimy a aby obsahovala všetky ostatné aspekty DHP, v súvislosti s ktorými už sú rokovania uzatvorené. Následne budú pokračovať rokovania o akýchkoľvek nevyriešených otázkach nevyhnutných na uzatvorenie úplných DHP.

Tento prístup vychádza z potreby ustanoviť v medzinárodnej dohode režim prístupu tovaru na trh, ktorý je v súlade s požiadavkami WTO, aby bolo možné zaviesť nový obchodný režim od 1. januára 2008. V oddiele 3 sú uvedené faktory a podmienky, ktoré majú vplyv na režim prístupu tovaru na trh a ktoré by podľa Komisie malo Spoločenstvo ponúknuť štátom AKT v roku 2008.

Každá dohoda bude odrazovým mostíkom pre úplné regionálne DHP, a nie konečným bodom rokovaní. Súčasťou týchto dohôd by mali byť tzv. doložky rendez-vous a právne záväzky pokračovať v rokovaní o nevyriešených otázkach. Tým by sa pripravil priestor na uzatvorenie rokovaní o úplných regionálnych DHP.

2.2. Zabezpečenie úplného regionálneho pokrytia DHP

Miera regionálnej integrácie sa v rámci šiestich regiónov AKT líši. V niektorých regiónoch tvoria zavedené regionálne hospodárske spoločenstvá osobitné subregióny s vyššou úrovňou hospodárskej integrácie a ambície než ich regionálni susedia. Obchodné záujmy a obavy najmenej rozvinutých a iných rozvojových krajín v rámci regiónov sa tiež líšia alebo odrážajú osobitné potreby konkrétnych štátov.

Komisia si túto rôznorodosť uvedomuje a tiež skutočnosť, že možno niektoré krajiny sa nebudú môcť k regionálnej dohode pridať hneď od začiatku. Ak sa skupina krajín v rámci regiónu rozhodne pokračovať v rokovaní, Komisia bude ochotná uzatvoriť rokovania so subregiónmi vrátane dohôd o prístupe na trh, ako krok k úplným DHP. S cieľom udržať tempo súčasných plánov regionálnej integrácie, akákoľvek takáto dohoda bude odrazovým mostíkom pre úplné DHP, ktoré sú otvorené pre všetky krajiny príslušného regiónu.

3. PRÍSTUP NA TRH

3.1. Právna istota

Cieľom rokovaní o prístupe na trh je zabezpečiť, aby sa od 1. januára 2008 na tovar s pôvodom v štátoch AKT vzťahoval právne zabezpečený a posilnený prístup na trhy EÚ. Jediný spôsob ako zabezpečiť právnu istotu akéhokoľvek režimu prístupu tovaru na trh dohodnutého medzi Spoločenstvom a regiónom, ktorý uzatvoril DHP, je zabezpečiť, aby bola v súlade s pravidlami WTO týkajúcimi sa zón voľného obchodu². Komisia pripomína, že to si vyžaduje dohodu, ktorá bude viesť k vytvoreniu zóny voľného obchodu³.

² Článok XXIV Všeobecnej dohody o clách a obchode.

³ Na účely článku XXIV dohody GATT je definovaná ako predbežná dohoda, ktorá „zahŕňa plán a časový harmonogram vytvorenia zóny voľného obchodu“. Rozumie sa, že zóna voľného obchodu existuje vtedy, keď sa na takmer žiadnu časť obchodu medzi stranami nevzťahujú nijaké clá ani iné reštriktívne obchodné opatrenia.

3.2. Ponuka prístupu tovaru na trh

V súvislosti s rokovaniami o bezcolnom a bezkvótovom prístupe v rámci rokovaní o DHP Spoločenstvo ponúklo prístup tovaru na trh (s prechodnými obdobiami, pokiaľ ide o cukor a ryžu). Túto ponuku Rada privítala⁴ a zámerom je uplatniť ju na tovar s pôvodom v tých krajinách, ktoré ukončia rokovania o medzinárodnej dohode so Spoločenstvom zahŕňajúcej nové obchodné dohody, ktoré spĺňajú pravidlá WTO, ako sa uvádza v oddiele 3.1. Okrem toho to umožní asymetriu medzi záväzkami, čo sa týka prístupu na trh štátov AKT a EÚ a primerané prechodné obdobia na liberalizáciu štátov AKT.

3.3. Implementácia ponuky prístupu na trh stanovenej v DHP

Komisia navrhne nariadenie založené na článku 133 Zmluvy o ES, ktorým sa od 1. januára 2008 ustanoví režim prístupu tovaru na trh uplatniteľný na zoznam regiónov a krajín, ktoré ukončili rokovania o dohode opísanej v oddiele 3.2.⁵ S cieľom v náležitom čase informovať colné orgány EÚ a hospodárske subjekty a v prípade potreby umožniť Komisii prijať akékoľvek vykonávacie nariadenia v súvislosti s prechodnými režimami, pokiaľ ide o cukor a ryžu, má Komisia v pláne predložiť návrh nariadenia čo najskôr.

Komisia Rade čo najskôr predloží úplné texty všetkých dohôd na účely rozhodnutia, ktorým sa poveruje na podpísanie a predbežné uplatňovanie.

Komisia do návrhu nariadenia zahrnie opatrenia na zrušenie alebo zmenu a doplnenie, podľa potreby, od 1. januára 2008 všetkých zostávajúcich ustanovení, v ktorých sa buď nachádza odkaz na riadenie a implementáciu obchodných ustanovení v prílohe V k dohode z Cotonou alebo sa v nich stanovujú.

Komisia do návrhu nariadenia zahrnie opatrenia umožňujúce dočasné stiahnutie prístupu určitých výrobkov na trh v prípade podvodu alebo nedodržania pravidiel pôvodu.

3.4. Prístup na trh na základe všeobecného systému preferencií

Niektoré krajiny AKT možno nebudú môcť ukončiť rokovania o dohode dostatočne včas na to, aby mohli byť zaradené do zoznamu krajín, na ktoré sa vzťahuje nový režim prístupu tovaru na trh ustanovený nariadením opísaným v oddiele 3.3. V takýchto prípadoch nemá Spoločenstvo žiadnu inú možnosť než uplatniť obchodný režim pre tovar stanovený v nariadení o všeobecnom systéme preferencií (GSP). Tak isto to bude aj v prípade, že sa krajiny rozhodnú nepodpísať takúto dohodu alebo úplnú DHP.

Na tento účel nie je potrebné žiadne osobitné rozhodnutie Spoločenstva, keďže na všetky krajiny AKT sa po uplynutí platnosti preferencií stanovených v dohode z Cotonou naďalej vzťahuje prístup na trh na základe všeobecného systému preferencií. Jedinou výnimkou je Južná Afrika, na ktorú sa do zavedenia akéhokoľvek nového obchodného režimu vzťahujú ustanovenia Dohody o obchodnej a rozvojovej spolupráci (TDCA).

⁴ Záver Rady o DHP z 15. mája 2007, odkaz Rady 9560/07

⁵ V súlade s ustanoveniami o ponuke prístupu na trh v rámci DHP EÚ a rozhodnutím Rady o pridružení Južnej Afriky k rokovaniam o DHP, sa v súvislosti s Južnou Afrikou v nariadení primeraným spôsobom stanoví diferencovaný obchodný režim pre tovar.

Prístup najchudobnejších krajín AKT na trh EÚ je zabezpečený, keďže podľa nariadenia o všeobecnom systéme preferencií sa na 42 najmenej rozvinutých krajín AKT⁶ (LDC) naďalej vzťahuje bezcolný a bezkvótový prístup na trhy EÚ na základe režimu „Všetko okrem zbraní“. Zostávajúcím 36 krajinám, ktoré nepatria medzi najmenej rozvinuté krajiny, by sa v prípade, že neuzatvoria dohodu ponúkol štandardný režim prístupu na trh na základe všeobecného systému preferencií.

Komisia si uvedomuje, že niektoré krajiny AKT sa môžu na prístup na trh na základe všeobecného systému preferencií pozerat' ako na alternatívu DHP. Napriek tomu je Komisia presvedčená o významnom prínose regionálnej DHP z hľadiska rozvoja a o tom, že žiadna krajina AKT by nemala prísť o príležitosť pristúpiť k regionálnej DHP v budúcnosti. Komisia bude situáciu, keď krajina alebo región AKT iba požíva výhody zo všeobecného systému preferencií pokladať za dočasnú. Regionálne DHP by mali zostať otvorené akejkoľvek krajine AKT v tomto regióne, ktorá sa pôvodne rozhodne dohodu nepodpísať.

Keď ktorýkoľvek región alebo ktorákoľvek krajina AKT ukončí rokovania so Spoločenstvom, či už o úplnej DHP alebo o dohode, ktorá spĺňa podmienky opísané v oddiele 3.2, Komisia navrhne Rade, aby boli doplnené do zoznamu krajín, na ktoré sa vzťahuje režim prístupu tovaru na trh ustanovený nariadením opísaným v oddiele 3.3.

3.5. Pravidlá pôvodu

Komisia pokladá nové pravidlá pôvodu stanovené v DHP za neodlučiteľnú súčasť režimu prístupu tovaru na trh stanoveného v DHP. Komisia pripomína ponuku uvoľniť a zjednodušiť v DHP súčasné pravidlá pôvodu stanovené v dohode z Cotonou⁷. Zámerom Komisie je, aby sa nové pravidlá pôvodu stanovené v DHP uplatňovali na obchod pokrytý nariadením o prístupe tovaru, na ktorý sa vzťahuje DHP, na trh. Komisia si uvedomuje, že pravidlá pôvodu stanovené v DHP, o ktorých sa rokuje s každým regiónom, ktorý uzatvorí DHP, budú obsahovať určité osobitné regionálne prvky, ale v prevažnom rozsahu budú vychádzať zo spoločných pravidiel a pre väčšinu výrobkov budú rovnaké s cieľom uľahčiť obchod medzi rôznymi regiónmi AKT. Komisia pripomína, že na základe revíznej doložky, ktorú majú dohody obsahovať, by nové pravidlá pôvodu stanovené v DHP mali byť v uvedenom prechodnom období znova posúdené v záujme ďalšieho zjednodušenia pojmov a metód používaných na účely stanovenia pôvodu z hľadiska rozvojových potrieb regiónov DHP.

Nové pravidlá pôvodu stanovené v DHP by sa začali uplatňovať po podpise dohody, ktorá ich obsahuje, na základe rozhodnutia Rady o poverení na podpísanie a predbežné uplatňovanie. Je však nepravdepodobné, že sa to stane pred nadobudnutím účinnosti navrhovaného nariadenia o prístupe tovaru, na ktorý sa vzťahuje DHP, na trh. Komisia sa nazdáva, že v takýchto prípadoch by sa dovtedy mala uplatňovať podstata pravidiel pôvodu stanovených v dohode z Cotonou s určitými jednostrannými zlepšeniami osobitných pravidiel vzťahujúcich sa na rybné

⁶ Tento údaj sa vzťahuje aj na Kapverdy, tie však majú štatút najmenej rozvinutej krajiny stratiť.

⁷ Ponuka zahŕňa plánované zmiernenie pravidiel pôvodu, pokiaľ ide o poľnohospodárske výrobky a dôležité zmiernenie, pokiaľ ide o textilné výrobky a rybné hospodárstvo. Regióny AKT túto ponuku privítali. Prebiehajú rokovania o pravidlách pôvodu.

hospodárstvo, textilné výrobky a prípadne poľnohospodárstvo⁸. Keďže tieto zlepšenia sa potom prenesú do nových pravidiel pôvodu stanovených v DHP, hospodárske subjekty majú istotu, že v týchto oblastiach sa zachová rovnaké zaobchádzanie.

4. ROZVOJOVÁ AGENDA Z DOHY

Veľa štátov AKT má obavy, pokiaľ ide o potenciálne zhoršenie preferencií a o potreby z hľadiska prispôsobenia sa pre rozvojové krajiny, ktoré súvisia s pokrokom v rámci rozvojovej agendy z Dohy. Komisia sa domnieva, že dohoda o režime prístupu na trh, ktorý bude v súlade s požiadavkami WTO, v rámci úplnej DHP opísanej v oddiele 1.2, by nielenže pomohla riešiť tieto obavy, ale prostredníctvom úplného dodržania pravidiel WTO by preukázala podporu multilaterálnemu obchodnému systému a uľahčila úplnú účasť štátov AKT vo WTO. Vplyv rokovaní o DHP na proces rokovaní o rozvojovej agende z Dohy je ešte výraznejší, keď sa zoberie do úvahy cieľ dosiahnuť dohodu o spôsobe rokovania v rámci rozvojovej agendy z Dohy do konca roka.

5. ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA

DHP sú kľúčovými nástrojmi rozvojovej a obchodnej politiky EÚ, ktorá prostredníctvom obchodu pomôže krajinám a regiónom AKT vybudovať silnejšiu ekonomiku prispievajúcu k zníženiu chudoby. Komisia aj členské štáty EÚ sú rozhodnuté pomôcť štátom AKT vytvoriť regionálne trhy a podporiť sprievodné opatrenia na prispôsobenie sa zmenám, ktoré s tým súvisia. Komisia je naďalej zapojená do pomoci našim partnerom pri príprave nových štrukturálnych reforiem a obchodných politík, pri prispôbení sa zmenám, ktoré s tým súvisia, a pri posilnení regionálnej integrácie v záujme využitia nových obchodných príležitostí, ktoré prinesú DHP. Komisia je preto pevne rozhodnutá zabezpečiť primeranú interakciu medzi DHP a rozvojovou spolupracou.

Po prvé, so všetkými regiónmi sa dohodlo, že súčasťou DHP by mali byť ustanovenia o rozvojovej spolupráci. Tento cieľ zostáva, aby sa vytvorilo prepojenie s pravidlami a postupmi stanovenými v dohode z Cotonou a aby sa presnejšie identifikovali potenciálne oblasti spolupráce.

Po druhé, program 10. Európskeho rozvojového fondu (ERF) ponúka jedinečnú príležitosť zosúladiť prijatých rozhodnutí v oblasti obchodnej politiky v rámci DHP a programovania zdrojov ERF. Komisia vníma ako pozitívne, že veľký počet strategických dokumentov jednotlivých krajín zahrnie obchodnú pomoc, infraštruktúru a regionálnu integráciu, ktoré sú spojené s DHP, do oblastí spolupráce. V súčasnosti je pevne rozhodnutá ukončiť orientačné regionálne programy a potvrdzuje svoj cieľ, že všetky dostupné zdroje sa v prvom rade zamerajú na podporu potrieb súvisiacich s DHP. V tejto súvislosti bude prioritou ukončenie identifikácie kľúčových sprievodných opatrení a programov, pričom sa v čo najväčšej možnej miere využijú výsledky práce regionálnych prípravných pracovných skupín. Obzvlášť dôležitým bude zavedenie, v oblastiach stanovených štátmi AKT, finančných mechanizmov vo vlastníctve regiónov, na ktoré by prispelo

⁸ Jediná výnimka by bola v prípade Južnej Afriky, kde by sa naďalej uplatňoval protokol k TDCA až do prijatia príslušného regionálneho protokolu k DHP o pravidlách pôvodu.

Spoločenstvo, ako aj členské štáty a iní darcovia s cieľom posilnenia vlastníctva, účinnosti a koordinácie.

Po tretie, celá EÚ je zapojená do zvyšovania a zefektívňovania jej pomoci v rámci programu Pomoc pre obchod. Táto nedávno prijatá stratégia Pomoci pre obchod EÚ je míľnikom, pokiaľ ide o stanovenie kľúčových cieľov a zásad poskytovania pomoci v rámci programu Pomoc pre obchod a osobitne sa zameriava na štáty AKT. Hlavnou snahou je zvýšiť podporu širšej agendy programu Pomoc pre obchod spôsobom úmerným celkovému zvýšeniu oficiálnej rozvojovej pomoci. Komisia bude naďalej intenzívne spolupracovať s členskými štátmi, aby zabezpečila, že po dosiahnutí cieľa 2 miliardy EUR za rok (1 miliarda EUR od Spoločenstva, 1 miliarda EUR od členských štátov) v roku 2010 sa 50 % zvýšenia obchodnej pomoci EÚ pridelí krajinám AKT. Najmä sa musí zabezpečiť, aby na základe prioritných potrieb regiónov každý región AKT dostal rovnaký podiel z tejto celkovej sumy.

Úplné DHP umožnia, aby sa financovanie z ERF použilo na rôzne potreby z hľadiska prispôsobenia vyplývajúce zo záväzkov krajín AKT a pomôžu stanoviť priority dodatočného financovania od členských štátov. Komisia uznáva, že regióny, ktoré uzatvoria dohody o prístupe na trh spĺňajúce požiadavky WTO ako krok k úplným DHP, budú už v tejto fáze potrebovať dodatočné financovanie na rozvoj s cieľom pomôcť regiónom AKT uskutočniť úpravy spojené s liberalizáciou, na ktorú sa podujali. Mohlo by to zahŕňať napríklad také opatrenia ako je modernizácia výrobných kapacít a obchodného prostredia a príspevok k vyrovnaniu čistých fiškálnych dôsledkov spôsobených colnou liberalizáciou v plnom súlade s fiškálnymi reformami. Komisia sa preto domnieva, že uistenie, pokiaľ ide o podporu rozvoja, môžu poskytnúť nástroje stanovené v dohode z Cotonou, ale aj príspevky členských štátov.